TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2025. gada 6. martā*

Valsts pienākumu neizpilde – LESD 258. pants – To personu aizsardzība, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem – Direktīva (ES) 2019/1937 – 26. panta 1. un 3. punkts – Netransponēšana un transponēšanas pasākumu nepaziņošana – LESD 260. panta 3. punkts – Lūgums piespriest naudas sodu – Soda apmēra noteikšanas kritēriji – Smaguma koeficienta automātiska piemērošana

Lietā C-152/23

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam un 260. panta 3. punktam, ko 2023. gada 13. martā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *J. Baquero Cruz* un *M. Salyková*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Čehijas Republiku, ko pārstāv *T. Müller*, *J. Očková*, *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Beļģijas Karaliste,

persona, kas iestājusies lietā,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietnieks T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], kas pilda sestās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši A. Kumins [*A. Kumin*] un I. Ziemele (referente),

ģenerāladvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – čehu.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar savu prasību Eiropas Komisija lūdz Tiesu:

– atzīt, ka, nepieņemdama normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV 2019, L 305, 17. lpp.), prasības, un nepaziņodama par šiem tiesību aktiem Komisijai, Čehijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus;

– piespriest Čehijas Republikai samaksāt Komisijai naudas sodu, kas atbilst lielākajai no šīm divām summām:

  – 4900 EUR dienā, kas reizināti ar to dienu skaitu, kuras pagājušas no dienas pēc Direktīvā 2019/1937 noteiktā transponēšanas termiņa beigām līdz dienai, kad tiek izbeigts pārkāpums, vai, ja pārkāpums netiek izbeigts, līdz sprieduma pasludināšanas dienai šajā lietā;

  – minimālais naudas sods 1 372 000 EUR;

– ja pirmajā ievilkumā konstatētā pienākumu neizpilde turpinās līdz sprieduma šajā lietā pasludināšanas dienai, piespriest Čehijas Republikai samaksāt Komisijai kavējuma naudu 19 110 EUR par katru nokavējuma dienu, sākot no šī sprieduma pasludināšanas dienas līdz dienai, kad Čehijas Republika izpildīs Direktīvā 2019/1937 paredzētos pienākumus;

– piespriest Čehijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 2019/1937

2 Direktīvas 2019/1937 1. apsvērumā ir teikts:

“[..] [B]aidoties no represijām, iespējamie trauksmes cēlēji nereti atturas ziņot par savām bažām vai aizdomām. Šajā sakarā gan [Eiropas] Savienības, gan starptautiskā līmenī arvien vairāk tiek atzīts, ka trauksmes cēlēju līdzsvarotas un efektīvas aizsardzības nodrošināšanai ir liela nozīme.”

3 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir stiprināt Savienības tiesību aktu un politiku izpildi konkrētās jomās, nosakot kopīgus minimālos standartus, kas paredz augstu aizsardzības līmeni personām, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem.”

4 Minētās direktīvas 26. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 2021. gada 17. decembrim.

[..]

3. Kad dalībvalstis pieņem 1. un 2. punktā minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce. Dalībvalstis tūlīt dara zināmu Komisijai minēto noteikumu tekstu."

2023. gada paziņojums

5 Komisijas Paziņojuma 2023/C 2/01 "Finanšu sankcijas pārkāpumu procedūrās" (OV 2023, C 2, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "2023. gada paziņojums") 3. un 4. iedaļa ir veltītas attiecīgi "kavējuma naudai" un "naudas sodam".

6 2023. gada paziņojuma 3.2. iedaļā par smaguma koeficienta piemērošanu dienas kavējuma naudas aprēķināšanā ir noteikts šādi:

"Pārkāpums, kura būtība ir tāda, ka [..] nav paziņojusi par likumdošanas procedūrā pieņemtas direktīvas transponēšanas pasākumiem, vienmēr tiek uzskatīts par smagu. Lai kavējuma naudas apmēru pielāgotu konkrētajiem lietas apstākļiem, Komisija nosaka smaguma koeficientu, pamatojoties uz diviem parametriem: pārkāpto vai netransponēto Savienības noteikumu nozīmīgums un pārkāpuma ietekme uz vispārējām un konkrētām interesēm.

[..]"

7 Šā paziņojuma 3.2.2. iedaļā ir teikts:

"Attiecībā uz prasībām, kas tiek celtas saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu, Komisija sistemātiski piemēro smaguma koeficientu 10, ja par transponēšanas pasākumiem nav paziņots vispār. Savienībā, kuras fundaments ir tiesiskums, visas leģislatīvās direktīvas ir jāuzskata par vienlīdz svarīgām, un dalībvalstīm tās ir pilnībā jātransponē šajās direktīvās noteiktajos termiņos.

Transponēšanas pasākumu daļējas nepaziņošanas gadījumā, nosakot smaguma koeficientu, kas ir mazāks par 10, ir jāņem vērā transponēšanas nepilnības nozīmīgums. Turklāt var ņemt vērā pārkāpuma ietekmi uz vispārējām un konkrētām interesēm [..]."

8 Minētā paziņojuma 3.3. iedaļā "Ilguma koeficienta piemērošana" ir teikts šādi:

"[..]

Ilguma koeficients izpaužas kā reizinātājs robežās no mazākais 1 līdz lielākais 3. To aprēķina pēc likmes 0,10 par mēnesi, sākot no pirmā sprieduma pasludināšanas dienas vai no nākamās dienas pēc attiecīgās direktīvas transponēšanas termiņa.

[..]"

9 Šī paša paziņojuma 3.4. iedaļā "Dalībvalsts maksātspēja" ir teikts:

"[..]

Soda līmenis, kas nepieciešams, lai tas iedarbotos atturoši, ir atkarīgs no katras dalībvalsts maksātspējas. Šo atturošo ietekmi atspoguļo reizinātājs "n". Tas ir svērtais ģeometriskais vidējais lielums, ko veido attiecīgās dalībvalsts iekšzemes kopprodukts (IKP) [..] attiecībā pret visu dalībvalstu IKP vidējo lielumu, ar svērumu divi, un attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju skaits attiecībā pret visu dalībvalstu iedzīvotāju vidējo skaitu, ar svērumu viens. Tātad attiecīgās dalībvalsts maksātspēja attiecībā pret citu dalībvalstu maksātspēju tiek aprēķināta pēc šīs formulas:

$$Reizinātājs\ \}n\} = \left(\frac{IKP_n}{IKP_{vid}}\right)^{2/3} \times \left(\frac{Iedz_n}{Iedz_{vid}}\right)^{1/3}$$

[..]

[..] Komisija ir nolēmusi pārskatīt reizinātāja "n" aprēķināšanas metodi, un tagad tas galvenokārt balstās uz dalībvalstu IKP un pakārtoti – uz dalībvalstu iedzīvotāju skaitu kā demogrāfisko kritēriju, kas dalībvalstu vidū pieļauj samērīgas novirzes. Ņemot vērā dalībvalstu iedzīvotāju skaitu vienas trešdaļas apmērā reizinātāja "n" aprēķinā, dalībvalstu reizinātāja "n" atšķirības tiek samērīgi samazinātas salīdzinājumā ar aprēķinu, kura pamatā ir tikai dalībvalstu IKP. Tādējādi tiek arī ieviests stabilitātes elements reizinātāja "n" aprēķinā, jo ir maz ticams, ka iedzīvotāju skaits gada laikā būtiski mainītos. Turpretī dalībvalsts IKP var uzrādīt lielākas svārstības no gada uz gadu, jo īpaši ekonomikas krīzes periodos. Tajā pašā laikā, tā kā dalībvalsts IKP šajā formulā atbilst divām trešdaļām, tas joprojām ir noteicošais faktors valsts maksātspējas novērtējumā.

[..]"

10 2023. gada paziņojuma 4.2. iedaļā naudas soda aprēķināšanas metode ir izklāstīta šādi:

"Naudas sodu aprēķina līdzīgi kavējuma naudas aprēķināšanai, proti:

– pamatsummu reizina ar pārkāpuma smaguma koeficientu;

– iegūto rezultātu reizina ar reizinātāju "n";

– iegūto rezultātu reizina ar pārkāpuma ilgumu dienās [..].

[..]"

11 Šā paziņojuma 4.2.1. iedaļā ir paredzēts:

"Lai aprēķinātu naudas sodu, summa par dienu ir jāreizina ar pārkāpuma ilgumu dienās. Pārkāpuma ilgumu dienās definē šādi:

[..]

– attiecībā uz prasībām, kas tiek celtas saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu, tas ir pārkāpuma ilgums dienās no nākamās dienas pēc attiecīgajā direktīvā noteiktā transponēšanas termiņa līdz pārkāpuma novēršanas dienai vai, ja pārkāpums nav novērsts, līdz saskaņā ar LESD 260. pantu pasludinātā sprieduma dienai.

[..]"

12 Saskaņā ar minētā paziņojuma 4.2.2. iedaļu:

"Aprēķinot naudas sodu, Komisija piemēro to pašu smaguma koeficientu un to pašu fiksēto reizinātāju "n" kā kavējuma naudas aprēķina gadījumā [..].

Naudas soda pamatsumma ir mazāka nekā kavējuma naudas pamatsumma. [..]

Pamatsumma, kuru izmanto naudas sodiem, ir noteikta I pielikuma 2. punktā.

[..]"

13 Šī paša paziņojuma I pielikuma "Dati, ko izmanto Tiesai ierosināto finanšu sankciju noteikšanai" 2. punktā ir paredzēts, ka 2023. gada paziņojuma 4.2.2. iedaļā minētā pamatsumma attiecībā uz naudas sodu ir 1000 EUR dienā, kas atbilst vienai trešdaļai no pamatsummas attiecībā uz kavējuma naudu, un tā 3. punktā ir paredzēts, ka reizinātājs "n" Čehijas Republikai ir 0,49. Šā I pielikuma 5. punktā ir precizēts, ka Čehijas Republikai nosakāmais minimālais naudas sods ir 1 372 000 EUR.

Pirmstiesas procedūra un tiesvedības Tiesā

14 2022. gada 27. janvārī Komisija nosūtīja Čehijas Republikai brīdinājuma vēstuli, kurā tai tika pārmests, ka tā šai iestādei nav paziņojusi visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2019/1937 prasības, kuras transponēšanas termiņš beidzās 2021. gada 17. decembrī. Čehijas Republika 2022. gada 21. marta atbildē paziņoja dažādus pasākumus, par kuriem tā apgalvoja, ka tie ļauj daļēji transponēt šo direktīvu. Turklāt 2022. gada 25. marta atbildē šī dalībvalsts norādīja, ka ar diviem sagatavošanas procesā esošiem pasākumiem transponēšanas process 2023. gada pirmā pusgada beigās tiks pabeigts. Šīm atbildēm bija pievienots paskaidrojošs dokuments, kurā citastarp attiecībā uz katru minētās direktīvas noteikumu bija norādīta valsts tiesību norma vai normas, ar kurām tiek nodrošināta tās transponēšana.

15 Tā kā vēlāk par Direktīvas 2019/1937 transponēšanu nekas netika ziņots, Komisija 2022. gada 15. jūlijā nosūtīja Čehijas Republikai argumentētu atzinumu, kurā tā aicināja šo dalībvalsti divu mēnešu laikā no minētā atzinuma saņemšanas brīža izpildīt attiecīgajā direktīvā paredzētos pienākumus.

16 Atbildē uz minēto 2022. gada 9. septembra atzinumu Čehijas Republika uzsvēra, ka tā uzskata, ka Direktīva 2019/1937 ir daļēji transponēta ar pasākumiem, par kuriem tā līdz šim bija paziņojusi Komisijai, kā arī ar valsts iestāžu administratīvo praksi. Turklāt šī dalībvalsts norādīja, ka dažām šīs direktīvas normām katrā ziņā nav nepieciešami īpaši transponēšanas pasākumi. Tā arī atgādināja, ka likums, ar kuru transponē šo direktīvu, tiks pieņemts 2023. gada pirmā pusgada beigās.

17 2022. gada 14. septembrī Čehijas Republika paziņoja Komisijai papildu transponēšanas pasākumus, kā arī atjauninātu skaidrojošā dokumenta versiju. Papildu atbildē uz 2022. gada 1. decembra argumentēto atzinumu tā informēja Komisiju arī par to, ka likumprojekti, kas vajadzīgi pilnīgai un efektīvai transponēšanai, valsts likumdevējam ir tikuši iesniegti 2022. gada 30. novembrī.

18 Uzskatot, ka šī dalībvalsts joprojām nav izpildījusi savus pienākumus, 2023. gada 13. martā Komisija nolēma vērsties Tiesā ar šo prasību.

19 Čehijas Republika 2023. gada 20. un 21. jūnijā paziņoja Komisijai par papildu pasākumiem Direktīvas 2019/1937 transponēšanai, tostarp par *zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů* (Likums 171/2023 par trauksmes cēlēju aizsardzību), kā arī *zákon č. 172/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů* (Likums 172/2023, ar ko groza konkrētus likumus saistībā ar Likuma par trauksmes cēlēju aizsardzību pieņemšanu). Šie abi likumi stājās spēkā 2023. gada 1. augustā.

20 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2023. gada 18. oktobra rīkojumu Beļģijas Karalistei tika atļauts iestāties lietā Čehijas Republikas prasījumu atbalstam.

21 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2023. gada 19. decembra lēmumu tiesvedība tika apturēta līdz sprieduma pasludināšanai lietā C-147/23. Pēc 2024. gada 25. aprīļa sprieduma Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva) (C-147/23, EU:C:2024:346) pasludināšanas ar Tiesas priekšsēdētāja tajā pašā dienā pieņemtu lēmumu tiesvedība šajā lietā tika atsākta.

22 Ar 2024. gada 28. maija procesuālo dokumentu Komisija informēja Tiesu, ka Čehijas Republikas veiktā Direktīvas 2019/1937 transponēšana var tikt uzskatīta par pabeigtu 2023. gada 1. augustā. Līdz ar to šī iestāde, pirmkārt, daļēji atteicās no savas prasības, tajā vairs neietverot prasījumu noteikt kavējuma naudu, un, otrkārt, pielāgoja savus prasījumus piespriest šai dalībvalstij samaksāt naudas sodu, šajā ziņā prasot summu 2 895 900 EUR.

Par prasību

Pienākumu neizpilde atbilstoši LESD 258. pantam

Lietas dalībnieku argumenti

23 Komisija atgādina – no LESD 288. panta trešās daļas izriet, ka dalībvalstīm jāpieņem tiesību normas, kas vajadzīgas, lai transponētu direktīvas valsts tiesību sistēmā šajās direktīvās noteiktajos termiņos, un šīs tiesību normas tai nekavējoties jāpaziņo.

24 Šī iestāde precizē, ka jebkāda minēto pienākumu neizpilde ir jānovērtē, ņemot vērā dalībvalstī esošo situāciju, kāda tā bija tai adresētajā argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās.

25 Šajā gadījumā Čehijas Republika pirms 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām nebija nedz pieņēmusi normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi Direktīvas 2019/1937 transponēšanai, nedz informējusi Komisiju par to pieņemšanu.

26 Šajā ziņā noteikumi, kurus Čehijas Republika paziņojusi pirmstiesas procedūras laikā un kuri bija pieņemti pirms Direktīvas 2019/1937 stāšanās spēkā, ņemot vērā to vispārējo piemērojamību un to, ka tajos nav atsauces uz šo direktīvu, nav uzskatāmi par šīs direktīvas atbilstošu transponēšanu. Nevienā no paziņotajām tiesību normām tādējādi neesot ietverti konkrēti pasākumi trauksmes cēlēju aizsardzībai, kā tas ir prasīts minētajā direktīvā.

27 Turklāt Komisija uzsver, ka administratīvā prakse nevar tikt uzskatīta par direktīvas noteikumu transponēšanu, ņemot vērā stabilitātes un tiesiskās drošības prasības, kas raksturo to īstenošanu dalībvalstīs.

28 Čehijas Republika atzīst, ka, beidzoties argumentētajā atzinumā paredzētajam termiņam, Direktīvas 2019/1937 pilnīga transponēšana valsts tiesībās nebija nodrošināta, precizējot, ka likums šīs transponēšanas nolūkiem bija jāpieņem dienās pēc iebildumu raksta iesniegšanas.

29 Tomēr šī dalībvalsts apstrīd gan prasības pieņemamību, gan tās pamatotību.

30 Tādējādi, pirmkārt, Komisija prasības pieteikuma stadijā esot grozījusi strīda priekšmetu. Šajā prasībā pārmestā pienākumu neizpilde atšķiroties no tās, kas bija definēta argumentētajā atzinumā, jo Komisija neesot ņēmusi vērā noteikumus, ar ko tika veikta daļēja transponēšana un kas bija nosūtīti pirms argumentētā atzinuma saņemšanas, lai gan tā neesot apšaubījusi šo noteikumu atbilstību, kā tas izriet no paša argumentētā atzinuma teksta. Šādi rīkojoties, Komisija neesot precīzi noteikusi pārmestās pienākumu neizpildes apjomu un esot pārkāpusi Čehijas Republikas tiesības uz aizstāvību.

31 Otrkārt, prasība neesot pamatota attiecībā uz Direktīvas 2019/1937 normām, kas esot transponētas ar Čehijas Republikas paziņotajiem noteikumiem, kā arī ar konkrētu administratīvo praksi. Proti, dažu no šiem paziņotajiem noteikumiem vispārīgais raksturs, ko šī dalībvalsts neapstrīd, nenozīmējot, ka ar tiem nav iespējams pienācīgi īstenot šo direktīvu. Čehijas Republika apgalvo, ka no 29 minētās direktīvas pantiem tā ir identificējusi 102 tiesību normas, kas bija jāizvērtē, ņemot vērā nepieciešamību tās transponēt valsts tiesībās. Tā norāda, ka 49 no šīm normām ir transponētas, pamatojoties uz jau spēkā esošajiem tiesību aktiem, un ka 23 no tām ir tikušas uzskatītas par neatbilstošām no transponēšanas viedokļa. Līdz ar to pienākumu neizpildei būtu jāaprobežojas ar 30 tiesību normām.

32 Vispirms – *nařízení vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu* (Valdības noteikumi 145/2015 par noteikumiem attiecībā uz ziņošanu par aizdomām par nelikumīgu rīcību, pildot amata pienākumus), kurus Čehijas Republika nosūtīja Komisijai, ļaujot īstenot 28 Direktīvas 2019/1937 normas attiecībā uz trauksmes cēlējiem, kuriem piemērojami civildienesta noteikumi, it īpaši šīs direktīvas 1. un 6. pantu, kā arī 5. panta 11. punktu un 19. pantu.

33 Turpinājumā, runājot par trauksmes cēlējiem, uz kuriem neattiecas civildienesta noteikumi, minimālā aizsardzība esot garantēta vispārīgajā tiesiskajā regulējumā, ko tostarp veido Kriminālkodekss, Civilkodekss, Administratīvā procesa kodekss un Darba kodekss. Čehijas Republika uzskata, ka šī tiesiskā regulējuma īpašie noteikumi ļauj transponēt citustarp Direktīvas 2019/1937 3. panta 1. punktu, 5. panta 5., 7. un 9. punktu, 11. panta 6. punktu, 12. panta 1.–3. un 5. punktu, 16. panta 2. un 4. punktu, 20. panta 1. un 2. punktu, 21. panta 5., 6. un 8. punktu, 22. pantu, kā arī 23. panta 1. un 2. punktu.

34 Visbeidzot, Čehijas Republika uzskata, ka Direktīvas 2019/1937 1. pantam, 2. panta 2. punktam, 3. panta 4. punktam, 8. panta 7., 8. punktam un 9. punkta otrajai un trešajai daļai, 11. panta 3.–5. punktam, 15. panta 2. punktam, 17. pantam, 21. panta 4. punktam, 25. pantam, 26. panta 1. punktam, 27.–29. pantam, kā arī pielikuma I un II daļai nav nekādas nozīmes no transponēšanas viedokļa, līdz ar to minēto normu transponēšana valsts tiesību aktos nav nepieciešama.

35 Replikas rakstā Komisija vispirms precizē, ka gan no argumentētā atzinuma, gan no prasības pieteikuma izriet, ka tā pārmet Čehijas Republikai, ka tā nav pieņēmusi pozitīvu Direktīvas 2019/1937 transponēšanas aktu. Līdz ar to prasības pieteikuma stadijā strīda priekšmetu tā neesot grozījusi.

36 Turpinājumā Komisija atgādina, ka pozitīva transponēšanas tiesību akta pieņemšana, kurā ir atsauce uz transponējamo direktīvu, ir prasība, kas ļauj iedzīvotājiem un juridiskām personām zināt visas no šīs direktīvas izrietošās tiesības.

37 Visbeidzot, Komisija norāda, ka pozitīvajā transponēšanas aktā drīkst būt atsauces uz pastāvošiem tiesību aktiem. Tomēr, ņemot vērā lojālas sadarbības pienākumu, kas ir uzlikts dalībvalstīm, nebūtu pieņemami, ka dalībvalsts, atzīstot direktīvas novēlotu transponēšanu, pirmstiesas procedūras stadijā paziņo Komisijai dažādus vispārēja rakstura valsts tiesību aktus, kuros nav konkrētas atsauces uz transponējamo direktīvu. Komisija norāda, ka šāda rīcība neizbēgami ietekmē tās darbības efektivitāti.

38 Atbildes rakstā uz repliku Čehijas Republika, atsaucoties uz argumentēto atzinumu, atkārto, pirmkārt, savu pārmetumu par pienākumu neizpildes priekšmeta grozīšanu, jo no šī atzinuma, kā arī no procedūras pirms tā skaidri izrietot, ka Komisija uzskatīja, ka šī dalībvalsts Direktīvu 2019/1937 ir transponējusi daļēji. Šādi rīkojoties, Komisija minētajā paziņojumā neesot norādījusi iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka paziņotajiem noteikumiem nav nozīmes.

39 Otrkārt, Čehijas Republika, balstīdamās uz 2019. gada 8. jūlija spriedumu Komisija/Beļģija (LESD 260. panta 3. punkts – Ātrdarbīgi tīkli) (C-543/17, EU:C:2019:573), atgādina, ka LESD 260. panta 3. punktā paredzētajā procedūrā Komisijai ir jāpierāda transponēšanas neesamība, un, norādīdama, ka paziņotajos noteikumos nav atsauces uz Direktīvu 2019/1937, tā šo pienākumu nav izpildījusi.

40 Turklāt administratīvais slogs, ko rada paziņoto noteikumu pārbaude, nevar atbrīvot Komisiju no tās pienākuma pierādīt pārmesto pienākumu neizpildi.

Tiesas vērtējums

– *Par pieņemamību*

41 Čehijas Republika uzskata, pirmkārt, ka Komisija prasības pieteikuma stadijā ir paplašinājusi prasības priekšmetu, tajā norādot uz Direktīvas 2019/1937 pilnīgu netransponēšanu valsts tiesībās, lai gan argumentētajā atzinumā tā esot norādījusi uz šīs direktīvas nepilnīgu transponēšanu.

42 Jāatgādina, ka pirmstiesas procedūras mērķis ir sniegt attiecīgajai dalībvalstij iespēju, pirmkārt, izpildīt savus pienākumus, kas izriet no Savienības tiesībām, un, otrkārt, lietderīgi aizstāvēties pret Komisijas formulētajiem iebildumiem (spriedums, 2017. gada 19. septembris, Komisija/Īrija (Reģistrācijas nodoklis) (C-552/15, EU:C:2017:698), 28. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt saskaņā ar LESD 258. pantu prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi priekšmets tiek noteikts Komisijas argumentētajā atzinumā un tādējādi prasībai ir jābūt pamatotai ar tiem pašiem iemesliem un pamatiem kā šim atzinumam. Tomēr šī prasība nevar būt tik plaša, ka nozīmētu, ka argumentētā atzinuma rezolutīvajā daļā esošajam iebildumu formulējumam ikreiz būtu pilnīgi jāatbilst prasības pieteikumā izklāstītajiem prasījumiem, ja vien strīda priekšmets, kāds tas ir noteikts argumentētajā atzinumā, nav ticis paplašināts vai mainīts. Tādējādi Komisija prasības pieteikumā var precizēt savus sākotnējos iebildumus ar nosacījumu, ka tā negroza strīda priekšmetu (spriedums, 2015. gada 16. aprīlis, Komisija/Vācija, C-591/13, EU:C:2015:230, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 Šajā gadījumā no 2022. gada 15. jūlija argumentētā atzinuma izriet, ka Komisija pārmeta Čehijas Republikai, ka tā nav nedz pieņēmusi, nedz paziņojusi visus noteikumus, kas nepieciešami Direktīvas 2019/1937 transponēšanai, un šī dalībvalsts to neapstrīd. Šajā ziņā minētā dalībvalsts precizē, ka, atbildot uz argumentēto atzinumu, tā nosūtīja Komisijai savu pastāvošo tiesību aktu daļas, attiecībā uz kurām tā apgalvoja, ka tās ļauj transponēt dažas šīs direktīvas normas.

44 Prasības pieteikumā Komisija, atgādinot, ka, lai transponētu direktīvu, ir jāpieņem pozitīvs tiesību akts, kurā ir atsauce uz šo direktīvu, lūdz Tiesu konstatēt, ka Čehijas Republika nav nedz pieņēmusi šādu aktu, nedz šādu aktu paziņojusi un līdz ar to nav izpildījusi Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus.

45 Līdz ar to nevar uzskatīt, ka Komisija ir paplašinājusi prasības pieteikuma priekšmetu salīdzinājumā ar 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā aprakstīto.

46 Otrkārt, Čehijas Republika apgalvo, ka Komisija nav pietiekami precīzi un skaidri norādījusi iemeslus, kuru dēļ tiesību normas, kuras tā šai iestādei paziņoja pirmstiesas procedūras laikā kā Direktīvas 2019/1937 daļējas transponēšanas pasākumus, neļāva sašaurināt pārmesto pienākumu neizpildi.

47 Kā atgādināts šī sprieduma 44. punktā, gan no argumentētā atzinuma, gan no šīs prasības izriet, ka Komisija pārmet Čehijas Republikai, ka tā nav nedz pieņēmusi pozitīvu tiesību aktu, kas ļautu transponēt Direktīvu 2019/1937, kurā būtu ietverta atsauce uz šo direktīvu, nedz paziņojusi par šādu aktu.

48 Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tad, ja direktīvā ir skaidri paredzēts dalībvalstu pienākums nodrošināt, lai tiesību normās, kas vajadzīgas tās īstenošanai, būtu ietverta atsauce uz šo direktīvu vai šāda atsauce tiktu pievienota to oficiālajai publikācijai, katrā ziņā ir nepieciešams,

lai dalībvalstis pieņemtu pozitīvu tiesību aktu attiecīgās direktīvas transponēšanai (spriedums, 2024. gada 14. marts, Komisija/Latvija (Eiropas elektronisko sakaru kodekss), C-454/22, EU:C:2024:235, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Šajā lietā, tā kā Čehijas Republika gan pirmstiesas procedūras laikā, gan savā iebildumu rakstā ir precizējusi, ka pozitīvs transponēšanas akts, kurā ir tieša atsauce uz Direktīvu 2019/1937, ir pieņemšanas procesā, nav strīda par to, ka prasības celšanas dienā šāda akta nebija.

50 Līdz ar to šī dalībvalsts nevar atsaukties uz prasības nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka tā nevarēja zināt tai pārmestās pienākumu neizpildes apmēru, jo, pirmkārt, tā pati ir uzsākusi valsts likumdošanas procedūru, lai izpildītu Direktīvā 2019/1937 paredzētos pienākumus, un, otrkārt, pozitīvajam transponēšanas aktam, par kura pieņemšanu tā paziņoja, bija jāstājas spēkā tikai 2023. gada 1. augustā, proti, gandrīz piecus mēnešus pēc šīs prasības celšanas un vairāk nekā 19 mēnešus pēc 2021. gada 17. decembra, kas ir Direktīvas 2019/1937 transponēšanas termiņa beigu datums.

51 No tā izriet, ka šī prasība ir pieņemama.

– *Par lietas būtību*

52 Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. punktā noteikts, ka dalībvalstīs līdz 2021. gada 17. decembrim stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Turklāt šīs direktīvas 26. panta 3. punktā ir precizēts, ka tad, kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Tāpat arī – saskaņā ar minēto 26. panta 3. punktu dalībvalstīm Komisijai jāpaziņo šo aktu teksts.

53 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pienākumu neizpildes fakts ir novērtējams atkarībā no stāvokļa, kāds dalībvalstī bija, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, un vēlāk notikušās izmaiņas Tiesa nedrīkst ņemt vērā (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 Turklāt, kā atgādināts šī sprieduma 48. punktā, ja direktīvā skaidri paredzēts dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka tās īstenošanai vajadzīgajos noteikumos ir ietverta atsauce uz šo direktīvu vai šāda atsauce ir pievienota to oficiālajai publikācijai, tad dalībvalstīm katrā ziņā jāpieņem pozitīvs tiesību akts, ar kuru attiecīgā direktīva tiek transponēta (spriedums, 2024. gada 14. marts, Komisija/Latvija (Eiropas Elektronisko sakaru kodekss), C-454/22, EU:C:2024:235, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

55 Šajā lietā, konstatējusi, ka Čehijas Republika tai nav paziņojusi tiesību normas, kas vajadzīgas Direktīvas 2019/1937 pilnīgai transponēšanai, Komisija 2022. gada 15. jūlijā šai dalībvalstij nosūtīja argumentētu atzinumu, aicinot to divu mēnešu laikā no tā saņemšanas dienas izpildīt šajā atzinumā minētos pienākumus.

56 Taču – kā izriet no Čehijas Republikas šajā tiesvedībā iesniegtā iebildumu raksta un atbildes raksta uz repliku – minētā termiņa beigās šī dalībvalsts nebija pieņēmusi visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2019/1937 prasības, un tādējādi tos arī nebija paziņojusi Komisijai.

57 Tomēr no tās 2022. gada 9. septembra atbildes un 2022. gada 14. septembra paziņojuma izriet, ka pēdējā minētajā datumā Komisija bija saņēmusi tiesību normas, kas tostarp bija ietvertas Civilkodeksā, Administratīvā procesa kodeksā, Darba kodeksā, kā arī Valdības noteikumos 145/2015 kā Direktīvas 2019/1937 daļējas transponēšanas pasākumi. Minētā dalībvalsts Komisijai bija norādījusi, ka daži šīs direktīvas noteikumi jau ir transponēti tādēļ, ka tiem atbilst valsts administratīvā prakse, un ka vairākas citas minētās direktīvas normas katrā ziņā nav jātransponē. Turklāt Čehijas Republika bija precizējusi, ka pozitīva šīs pašas direktīvas transponēšanas tiesību akta stāšanās spēkā bija paredzēta 2023. gada pirmā pusgada beigās.

58 Šajā ziņā, pirmām kārtām, norādot, ka Direktīvas 2019/1937 transponēšana bija jāpabeidz 2023. gadā, Čehijas Republika atzīst, ka šīs direktīvas pilnīga transponēšana valsts tiesībās nebija pabeigta nedz tās 26. panta 1. punktā paredzētā termiņa beigās, nedz argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, 2022. gada 15. septembrī.

59 Otrām kārtām, attiecībā uz valsts tiesību normām, kas Komisijai paziņotas pirmstiesas procedūras laikā, pirmkārt, ņemot vērā šī sprieduma 54. punktā minēto judikatūru, apstāklis, ka dalībvalsts tiesības, kas bija spēkā pirms Direktīvas 2019/1937 stāšanās spēkā, kā uzskata šī dalībvalsts, jau bija atbilstošas šai direktīvai, nav pietiekams, lai izslēgtu minētās dalībvalsts pienākumu transponēt minēto direktīvu savā tiesību sistēmā un tādējādi attaisnotu šādu pienākumu neizpildi (spriedums, 2024. gada 14. marts, Komisija/Latvija (Eiropas Elektronisko sakaru kodekss), C-454/22, EU:C:2024:235, 42. punkts).

60 Otrkārt, lai gan ir taisnība, kā uzsver Čehijas Republika, ka Komisijai apgalvotā pienākumu neizpilde ir jāpierāda, dalībvalstīm saskaņā ar LES 4. panta 3. punktu ir pienākums palīdzēt Komisijai īstenot tās uzdevumu, kas saskaņā ar LES 17. panta 1. punktu it īpaši izpaužas kā LESD noteikumu, kā arī saskaņā ar to iestāžu izdoto noteikumu piemērošanas uzraudzība (spriedums, 2021. gada 2. septembris, Komisija/Zviedrija (Attīrīšanas iekārtas), C-22/20, EU:C:2021:669, 144. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Taču tikai pēc tam, kad Komisija bija nosūtījusi brīdinājuma vēstuli, Čehijas Republika sāka paziņot šai iestādei savus valsts noteikumus, ar kuriem esot transponētas dažas Direktīvas 2019/1937 normas.

62 Turklāt šādu valsts tiesību noteikumu paziņošana turpinājās visas procedūras laikā līdz 2022. gada 14. septembrim, proti, tikai vienu dienu pirms argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, lai gan šīs tiesību normas Čehijas tiesību sistēmā bija spēkā jau pirms šīs direktīvas pieņemšanas.

63 Trešām kārtām, jāatgādina, ka direktīvas noteikumi ir jāīsteno ar neapstrīdami saistošu spēku, kā arī ar specifiskumu, precizitāti un skaidrību, lai izpildītu tiesiskās drošības prasības, saskaņā ar kurām ir jānodrošina, lai gadījumā, ja ar šo direktīvu privātpersonām ir paredzēts piešķirt tiesības, šo tiesību ieguvējiem būtu zināms viņiem piešķirto tiesību apjoms (spriedums, 2022. gada 12. maijs, U.I. (Netiešs pārstāvis muitā), C-714/20, EU:C:2022:374, 59. punkts).

64 Tā kā Čehijas Republikas paziņotajos valsts noteikumos nav nekādas atsauces uz Direktīvu 2019/1937, tos nevar uzskatīt par atbilstošiem iepriekšējā punktā precizētajām prasībām.

65 Turklāt attiecībā uz administratīvo praksi, uz ko Čehijas Republika atsaucas kā uz Direktīvas 2019/1937 transponēšanas pasākumu, jāatzīmē, ka praksi, kam nav atbilstošas publicitātes un ko administrācija var grozīt jebkurā brīdī, nevar uzskatīt par dalībvalstīm LESD

paredzēto pienākumu efektīvu izpildi (spriedums, 2024. gada 13. jūnijs, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšana II), C-123/22, EU:C:2024:493, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

66 Ceturtām kārtām, attiecībā uz dažu Direktīvas 2019/1937 normu, par kurām Čehijas Republika apgalvo, ka tās valsts tiesībās nav jātransponē, neatbilstību jāatgādina, ka šāds dalībvalsts veikts vērtējums acīmredzami nav pietiekams, lai to atbrīvotu no pienākuma pieņemt normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu direktīvas prasības, vai no pienākuma paziņot Komisijai šīs direktīvas transponēšanas pasākumus (spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, Komisija/Īrija (Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršana), C-550/18, EU:C:2020:564, 88. punkts).

67 Tādēļ jākonstatē, ka, līdz 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām nepieņemdama visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvas 2019/1937 prasības, un tādējādi nepaziņodama šos aktus Komisijai, Čehijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus.

Par lūgumu, kas iesniegts saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu

Lietas dalībnieku argumenti

68 Lai noteiktu naudas soda apmēru, Komisija pamatojas uz vispārējiem principiem, kuri minēti 2023. gada paziņojuma 2. iedaļā, kā arī uz aprēķina metodi, kas izklāstīta šā paziņojuma 3. un 4. iedaļā. Konkrētāk – šī iestāde norāda, ka naudas soda apmēra noteikšanā jābalstās uz tādiem pamatkritērijiem kā pārkāpuma smagums, tā ilgums un nepieciešamība nodrošināt, ka finansiālā sankcija attur no turpmākiem pārkāpumiem.

69 Pirmām kārtām, runājot par pārkāpuma smagumu, Komisija atgādina, ka saskaņā ar 2023. gada paziņojumu piemērojamais koeficients ir robežās no 1 līdz 20. Šī iestāde precizē, ka atbilstoši šā paziņojuma 3.2.2. iedaļai tā sistemātiski piemēro smaguma koeficientu 10, ja pienākums paziņot noteikumus, ar ko transponē direktīvu, nav izpildīts vispār, jo jebkāda direktīvas netransponēšana un šo noteikumu nepaziņošana ir vienlīdz smaga neatkarīgi no attiecīgās direktīvas normu rakstura.

70 Otrām kārtām, attiecībā uz pārkāpuma ilgumu Komisija norāda, ka, aprēķinot naudas sodu, tas ir līdzvērtīgs pārkāpuma turpināšanās dienu skaitam. Šo ilgumu aprēķina saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 4.2.1. iedaļu un tas atbilst dienu skaitam no dienas pēc attiecīgās direktīvas transponēšanas termiņa beigām līdz dienai, kurā pārkāpums ir izbeigts.

71 Trešām kārtām, attiecībā uz kritēriju, kas skar nepieciešamību nodrošināt sankcijas preventīvo iedarbību, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts maksātspēju, Komisija norāda, ka tas ir izteikts ar reizinātāju "n", kurš katrai dalībvalstij ir noteikts 2023. gada paziņojuma I pielikuma 3. punktā. Tā aprēķina pamatā ir attiecība starp konkrētās valsts IKP un Savienības dalībvalstu vidējo IKP, kas reizināts ar attiecību starp šīs valsts iedzīvotāju skaitu un Savienības dalībvalstu vidējo iedzīvotāju skaitu. Pirmā attiecība tiek svērta divu trešdaļu, bet otrā – vienas trešdaļas apmērā. Atbilstoši šim 3. punktam Čehijas Republikas reizinātājs "n" ir 0,49.

72 Tāpēc Komisija saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 4.2. iedaļu ierosina piemērot smaguma koeficientu 10, kā arī reizinātāju "n" 0,49. Šo abu elementu reizinājums būtu jāreizina ar paziņojuma I pielikuma 2. punktā noteiktā naudas soda pamatsummu, t.i., 1000 EUR, un tas atbilst summai 4900 EUR – tā saskaņā ar paziņojuma 4.2.1. iedaļu jāreizina ar dienu skaitu, kad pienākumu neizpilde turpinājās. Komisija norāda, ka šis naudas sods ir jāliek maksāt, ja tas ir lielāks par 1 372 000 EUR, t.i., minimālo naudas sodu, kas attiecībā uz Čehijas Republiku ir noteikts 2023. gada paziņojuma I pielikuma 5. punktā.

73 Iebildumu rakstā Čehijas Republika apgalvo, ka, novērtējot pienākumu neizpildes smagumu, Komisijai ir jāņem vērā esošie valsts tiesību akti. Tā kā pirmstiesas procedūrā paziņotie noteikumi, pēc šīs dalībvalsts domām, ļauj transponēt dažas Direktīvas 2019/1937 normas, tie ir jāņem vērā, nosakot naudas soda apmēru, saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, jo Komisijai esot jānošķir pilnīgas netransponēšanas gadījumi no daļējas netransponēšanas gadījumiem. No tā izrietot, ka smaguma koeficients nevar pārsniegt 4.

74 2024. gada 28. maija papildu prasījumos Komisija pēc Čehijas Republikas paziņojuma par Likuma 171/2023 un Likuma 172/2023 stāšanos spēkā 2023. gada 1. augustā ierosina uzskatīt, ka pārkāpuma turpināšanās dienas ir skaitāmas no 2021. gada 18. decembra, proti, nākamās dienas pēc Direktīvas 2019/1937 transponēšanas termiņa beigām, līdz 2023. gada 31. jūlijam, proti, dienai pirms to likumu stāšanās spēkā, ar kuriem tiek transponēta minētā direktīva. No tā izriet, ka ierosinātā summa par dienu 4900 EUR (10 x 0,49 x 1000) apmērā tiek reizināta ar pārkāpuma turpināšanās dienu skaitu, proti, 591 dienu. Tādējādi ierosinātā naudas soda summa ir 2 895 900 EUR.

75 Čehijas Republika 2024. gada 17. jūnijā iesniedza apsvērumus, kuros šī dalībvalsts uzskata, ka, ņemot vērā Komisijai pirmstiesas procedūras laikā nosūtītos noteikumus, ar ko Direktīva 2019/1937 tiek daļēji transponēta, kā arī tās īstenoto sadarbību, izvēlētajam smaguma koeficientam nevajadzētu būt lielākam par 3.

Tiesas vērtējums

76 LESD 260. panta 3. punkta pirmajā daļā ir paredzēts – ja Komisija, pamatojoties uz 258. pantu, ierosina lietu Tiesā par to, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi pienākumu paziņot par direktīvas, kas pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru, transponēšanai nepieciešamajiem noteikumiem, tā var, ja uzskata par vajadzīgu, noteikt tā naudas soda vai kavējuma naudas apjomu, kas attiecīgajai dalībvalstij jāmaksā un ko tā uzskata par piemērotu šādos apstākļos. Atbilstoši LESD 260. panta 3. punkta otrajai daļai, ja Tiesa konstatē pienākumu neizpildi, tā attiecīgajai valstij var uzlikt naudas sodu vai kavējuma naudu, nepārsniedzot Komisijas noteikto summu, un pienākums veikt maksājumu stājas spēkā dienā, kas noteikta Tiesas spriedumā.

77 Tā kā – un kā izriet no šā sprieduma 67. punkta – ir pierādīts, ka, beidzoties 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, Čehijas Republika nebija nedz pieņēmusi, nedz tādējādi arī paziņojusi Komisijai visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi Direktīvas 2019/1937 normu transponēšanai valsts tiesībās, šādi konstatētā pienākumu neizpilde ietilpst LESD 260. panta 3. punkta piemērošanas jomā.

78 Turklāt jāatgādina, ka LESD 260. panta 3. punktā ietvertā mehānisma mērķis ir ne vien mudināt dalībvalstis pēc iespējas drīzāk izbeigt pienākumu neizpildi, kura – ja šādas tiesību normas nebūtu – varētu turpināties, bet arī atvieglot un paātrināt procesu finansiālu sankciju noteikšanai par to, ka nav izpildīts pienākums paziņot valsts tiesību normas tādas direktīvas transponēšanai,

kas pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

79 Lai sasniegtu šo mērķi, LESD 260. panta 3. punktā citastarp ir paredzēts piemērot naudas sodu kā finansiālu sankciju.

80 Naudas soda piespriešanas princips būtībā ir balstīts uz attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes seku attiecībā uz privātajām un publiskajām interesēm izvērtējumu, it īpaši gadījumā, ja pienākumu neizpilde turpinājusies vēl ilgi pēc tā sprieduma pasludināšanas, ar kuru šī neizpilde sākotnēji tikusi konstatēta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 59. punkts un tajā minētā judikatūra)

81 Šajā ziņā Komisija pieprasīto finansiālo sankciju raksturu un apmēru pamato, ņemot vērā tās pieņemtās pamatnostādnes – tādas kā tās paziņojumos ietvertās, kuras, lai gan nav saistošas Tiesai, palīdz nodrošināt Komisijas rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Attiecībā uz iespēju noteikt naudas sodu Tiesai katrā tai izskatīšanai iesniegtajā lietā, ņemot vērā tās apstākļus, kā arī tās ieskatā vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas pakāpi, jānosaka piemērotas finansiālās sankcijas, lai citastarp novērstu līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

83 Šajā gadījumā ir jāuzskata, ka, neraugoties uz to, ka Čehijas Republika pirmstiesas procedūras laikā ir sadarbojusies ar Komisijas dienestiem un ka tā šai iestādei ir paziņojusi pastāvošās tiesību normas, ar kurām var transponēt atsevišķas Direktīvas 2019/1937 normas, visi ar konstatēto pienākumu neizpildi saistītie juridiskie un faktiskie apstākļi norāda uz to, ka, lai efektīvi novērstu līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos nākotnē, var būt nepieciešams tāds atturošs pasākums kā naudas soda piespriešana. Visupirms – tikai pēc tam, kad Komisija bija nosūtījusi 2022. gada 27. janvāra brīdinājuma vēstuli, Čehijas Republika šai iestādei paziņoja savas valsts tiesību normas, kuras tā uzskatīja par tādām, ar kurām ir transponētas dažas Direktīvas 2019/1937 normas. Pēc tam paziņojumi turpinājās līdz 2022. gada 14. septembrim, proti, tikai vienu dienu pirms 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, lai gan paziņotie noteikumi bija spēkā valsts tiesību sistēmā pirms Direktīvas 2019/1937 pieņemšanas. Visbeidzot jākonstatē, ka līdz brīdim, kad 2023. gada 1. augustā stājās spēkā Likums 171/2023 un Likums 172/2023, paziņotie noteikumi neļāva efektīvi, konkrēti un pilnībā transponēt šo direktīvu, kā atgādināts šā sprieduma 64. punktā.

84 Attiecībā uz naudas soda apmēra aprēķināšanu ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu tikai Tiesas kompetencē ir uzlikt dalībvalstij finansiālu sankciju. Tomēr tiesvedībā, kas uzsākta, pamatojoties uz šo tiesību normu, Tiesai ir tikai ierobežota rīcības brīvība, jo gadījumā, ja Tiesa konstatē pienākumu neizpildi, Komisijas priekšlikumi ir saistoši Tiesai attiecībā uz finansiālās sankcijas, kuru tā var uzlikt, raksturu un attiecībā uz sankcijas, ko tā var piespriest, maksimālo apmēru (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 67. punkts).

85 Īstenojot savu rīcības brīvību šajā jomā, kas ir ierobežota ar Komisijas priekšlikumiem, Tiesai atbilstoši LESD 260. panta 3. punktam dalībvalstij uzliekamā naudas soda apmērs jānosaka tā, lai tas, pirmkārt, būtu pielāgots apstākļiem un, otrkārt, būtu samērīgs ar izdarīto pārkāpumu. Šajā ziņā būtiski ir tādi faktori kā konstatētās pienākumu neizpildes smagums, tās ilgums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 68. un 87. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

86 Tomēr arī jāatgādina, ka šīs rīcības brīvības ietvaros Komisijas paziņojumos ietvertās pamatnostādnes Tiesai nav saistošas, bet palīdz nodrošināt pašas Komisijas īstenotās rīcības pārskatāmību, paredzamību un tiesisko drošību, kad šī iestāde izsaka priekšlikumus Tiesai (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Šajā gadījumā, lai pamatotu prasību piespriest Čehijas Republikai samaksāt naudas sodu, kā arī lai noteiktu tā apmēru, Komisija ir balstījusies uz 2023. gada paziņojumu.

88 Pirmkārt, attiecībā uz konstatētās pienākumu neizpildes smagumu no 2023. gada paziņojuma 3.2. iedaļas izriet, ka, pēc Komisijas domām, likumdošanas procedūrā pieņemtu direktīvu transponējošu tiesību normu nepaziņošana vienmēr tiek uzskatīta par smagu. Tādējādi šī pienākumu neizpilde pamatojot automātisku smaguma koeficienta 10 piemērošanu.

89 Čehijas Republika apstrīd šī koeficienta apmēru un tā piemērošanas automātiskumu konstatētās pienākumu neizpildes apstākļos.

90 Šajā ziņā jāatgādina, ka pienākums pieņemt tiesību normas, lai nodrošinātu direktīvas pilnīgu transponēšanu, un attiecīgās tiesību normas paziņot Komisijai ir būtiski dalībvalstu pienākumi, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, un ka šī pienākuma neizpilde līdz ar to noteikti jāuzskata par smagu (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

91 Šajā gadījumā jāuzsver, ka Direktīva 2019/1937 ir būtisks Savienības tiesību instruments, jo ar to saskaņā ar tās 1. pantu, lasot to kopsakarā ar tās 1. apsvērumu, ir noteikti kopēji minimālie standarti, kuri nodrošina augsta līmeņa līdzsvarotu un efektīvu aizsardzību personām, kas ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem jomās, kurās šādi pārkāpumi var īpaši kaitēt sabiedrības interesēm. Proti, izveidojot sistēmu to personu aizsardzībai, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem ar darbu saistītā kontekstā, šī direktīva palīdz novērst kaitējumu sabiedrības interesēm tādās īpaši sensitīvās jomās kā publiskais iepirkums, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršana, vides aizsardzība vai Savienības finansiālās intereses. Tādējādi minētās direktīvas normās gan publiskā, gan privātā sektora struktūrām ir paredzēts pienākums ieviest iekšējos ziņošanas kanālus, ziņojumu saņemšanas un turpmāko pasākumu procedūras, vienlaikus garantējot to personu tiesības, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, kā arī nosacījumus, ar kādiem tās var saņemt šādi paredzēto aizsardzību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 73. punkts).

92 Direktīvas 2019/1937 normu netransponēšana noteiktajā termiņā noteikti apdraud Savienības tiesības un to vienveidīgu un efektīvu piemērošanu, jo par šo tiesību aktu pārkāpumiem var netikt paziņots, ja personas, kuras zina par šādiem pārkāpumiem, netiek aizsargātas pret iespējamām represijām (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 74. punkts).

93 Tomēr saskaņā ar LESD 260. panta 3. punktu dalībvalstij uzlikto finansiālo sankciju apmēram jābūt pielāgotam apstākļiem un samērīgam ar izdarīto pārkāpumu (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 75. punkts), kā atgādināts šī sprieduma 85. punktā.

94 Šī iemesla dēļ Tiesa ir nospriedusi, ka viena un tā paša smaguma koeficienta automātiska piemērošana visos gadījumos, kad kāda direktīva vispār nav transponēta, un tādējādi nav paziņoti šīs direktīvas transponēšanas pasākumi, noteikti ir šķērslis finansiālo sankciju apmēra pielāgošanai pārkāpumu raksturojošajiem apstākļiem un samērīgu sankciju piemērošanai (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 76. punkts).

95 Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka, prezumējot, ka direktīvas transponēšanas pasākumu paziņošanas pienākuma neizpilde jāuzskata par vienlīdz smagu neatkarīgi no attiecīgās direktīvas, Komisija nespēj pielāgot finansiālās sankcijas atkarībā no konkrētās pienākuma neizpildes ietekmes uz privātajām un sabiedrības interesēm, kā paredzēts 2023. gada paziņojuma 3.2.2. iedaļā (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 77. punkts).

96 Šajā gadījumā Čehijas Republika iebildumu rakstā apgalvoja, ka Direktīva 2019/1937 jau ir daļēji transponēta Čehijas tiesību aktos.

97 Ar diviem – 2022. gada 21. marta un 2022. gada 14. septembra – paziņojumiem Čehijas Republika Komisijai darīja zināmus noteikumus, kas citastarp ietverti Civilkodeksā, Administratīvā procesa kodeksā, Darba kodeksā, kā arī Valdības noteikumos 145/2015, par kuriem šī dalībvalsts apgalvo, ka ar tiem tiek transponētas 49 Direktīvas 2019/1937 normas.

98 Šādos apstākļos jāatzīst, ka nav pierādīts, ka šajā lietā konstatētās pienākumu neizpildes ietekme uz privātajām un sabiedrības interesēm būtu tikpat negatīva kā tad, ja Direktīva 2019/1937 vispār nebūtu transponēta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 92. punkts).

99 Tomēr iebildumu rakstā Čehijas Republika pati ir atzinusi, ka pirms Likumu 171/2023 un 172/2023 stāšanās spēkā noteikumi, ar ko tiek aizsargātas personas, kuras ziņo par tiesību aktu pārkāpumiem, Čehijas tiesību sistēmā bija izkliedēti un – pretēji tam, kas prasīts Direktīvas 2019/1937 26. panta 3. punktā, – neietvēra skaidru norādi uz šo personu aizsardzību.

100 Tas, ka nav īpašu un skaidru noteikumu par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, kāda ir paredzēta Direktīvā 2019/1937, rada šķērsli efektīvai šo personu aizsardzībai un tātad var apdraudēt šo tiesību aktu vienveidīgu un efektīvu piemērošanu jomās, uz kurām attiecas šī direktīva (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 94. punkts).

101 Proti, kā atgādināts šā sprieduma 91. punktā, izveidojot to personu augstu aizsardzības līmeni, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem ar darbu saistītā kontekstā, Direktīva 2019/1937 palīdz novērst kaitējumu sabiedrības interesēm tādās īpaši sensitīvās jomās kā publiskais iepirkums, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršana, vides aizsardzība vai Savienības finansiālās intereses (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 95. punkts).

102 Kā norādīts šā sprieduma 92. punktā – ja nepastāv efektīva aizsardzība, personas, kuras zina par Savienības tiesību aktu pārkāpumu šajās jomās, var atturēties par to ziņot, jo, šādi rīkojoties, pret tām var tikt vērstas represijas (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 96. punkts).

103 Tādējādi, ņemot vērā Direktīvas 2019/1937 1. pantā kopsakarā ar tās 1. apsvērumu izvirzīto mērķi, minētās direktīvas pilnīgai un pareizai transponēšanai vajadzīgo normatīvo un administratīvo aktu nepieņemšana ir vērtējama kā īpaši smags pārkāpums (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 97. punkts).

104 Otrkārt, saistībā ar pārkāpuma ilguma izvērtēšanu jāatgādina, ka attiecībā uz tā laikposma sākumu, uz kuru jābalstās, lai noteiktu naudas soda apmēru, datums, kas jāņem vērā, lai novērtētu attiecīgās pienākumu neizpildes ilgumu, ir nevis Komisijas argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigu datums, bet gan datums, kurā beidzas attiecīgajā direktīvā paredzētais transponēšanas termiņš (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 80. punkts).

105 Nav strīda par to, ka Čehijas Republika līdz Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. punktā paredzētā transponēšanas termiņa beigām, proti, 2021. gada 17. decembrim, nebija pieņēmusi normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šīs direktīvas transponēšanu, un līdz ar to nebija arī paziņojusi šos aktus Komisijai, pretēji šīs direktīvas 26. panta 3. punktā prasītajam. No tā izriet, ka attiecīgā pienākumu neizpilde, kas beidzās tikai 2023. gada 1. augustā, stājoties spēkā Likumiem 171/2023 un 172/2023, ilga vairāk nekā pusotru gadu.

106 Treškārt, attiecībā uz konkrētās dalībvalsts maksātspēju no Tiesas judikatūras izriet, ka – neskarot Komisijas iespēju ierosināt uz vairākiem kritērijiem balstītas finansiālas sankcijas, lai tostarp ļautu saglabāt saprātīgu atšķirību starp dažādām dalībvalstīm, – šīs valsts IKP jāņem vērā kā dominējošais faktors, lai novērtētu tās maksātspēju un noteiktu pietiekami atturošas un samērīgas sankcijas ar nolūku efektīvi novērst līdzīgu Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos nākotnē (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

107 Šajā ziņā Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, ka ir jāņem vērā dalībvalsts IKP jaunākās attīstības tendences, kādas tās ir brīdī, kad Tiesa pārbauda faktus (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

108 Šajā gadījumā reizinātājs "n", kas atspoguļo attiecīgās dalībvalsts maksātspēju salīdzinājumā ar citu dalībvalstu maksātspēju un ko Komisija ir piemērojusi atbilstoši 2023. gada paziņojuma 3.4. un 4.2. iedaļai, ir definēts kā svērtais ģeometriskais vidējais lielums, kuru veido attiecīgās dalībvalsts IKP attiecībā pret visu dalībvalstu IKP vidējo lielumu – tas atbilst divām trešdaļām reizinātāja "n" aprēķinā – un attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju skaits attiecībā pret visu dalībvalstu iedzīvotāju vidējo skaitu – tas atbilst vienai trešdaļai reizinātāja "n" aprēķinā –, kā izriet no šā sprieduma 9. punktā minētā vienādojuma. Komisija šo reizinātāja "n" aprēķināšanas metodi pamato gan ar mērķi saglabāt saprātīgu reizinātāja "n" atšķirību starp dalībvalstīm salīdzinājumā ar aprēķinu, kas balstīts tikai uz dalībvalstu IKP, gan ar mērķi nodrošināt zināmu stabilitāti reizinātāja "n" aprēķināšanā, jo ir maz ticams, ka iedzīvotāju skaits ik gadu ievērojami mainīsies (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

109 Katrā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka attiecīgās dalībvalsts maksātspējas konstatēšana reizinātāja "n" aprēķina metodē nedrīkst ietvert demogrāfiskā kritērija ņemšanu vērā saskaņā ar 2023. gada paziņojuma 3.4. un 4.2. iedaļā paredzēto kārtību (spriedums, 2024. gada 25. aprīlis, Komisija/Polija (Trauksmes cēlēju direktīva), C-147/23, EU:C:2024:346, 84.–86. punkts).

110 Līdz ar to saskaņā ar šī sprieduma 106. punktā atgādināto judikatūru un tā kā nav atbilstoša kritērija, ko Komisija būtu izvirzījusi, lai nodrošinātu aprēķina stabilitāti un saglabātu dalībvalstu reizinātāju "n" saprātīgu atšķirību, naudas soda apmērs ir jānosaka, ņemot vērā Čehijas Republikas vidējo IKP pēdējo triju gadu laikā.

111 Ņemot vērā šos apsvērumus un rīcības brīvību, kas Tiesai atzīta LESD 260. panta 3. punktā, kurā paredzēts, ka Tiesa nedrīkst piespriest naudas soda summu, kas pārsniedz Komisijas norādīto, ir jāatzīst, ka, lai nākotnē efektīvi novērstu tādu pārkāpumu atkārtošanos, kuri ir līdzīgi no Direktīvas 2019/1937 26. panta 1. un 3. punkta neievērošanas izrietošajam un Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti apdraudošajam pārkāpumam, jāpiemēro naudas sods 2 300 000 EUR.

Par tiesāšanās izdevumiem

112 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Čehijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež segt pašai savus, kā arī atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus.

113 Reglamenta 140. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis un Savienības iestādes, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas. Saskaņā ar šo tiesību normu Beļģijas Karaliste savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) Līdz Eiropas Komisijas 2022. gada 15. jūlija argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām nepieņemdama visus normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, prasības, un tādējādi nepaziņodama šos aktus Komisijai, Čehijas Republika nav izpildījusi šīs direktīvas 26. panta 1. un 3. punktā paredzētos pienākumus.

2) Čehijas Republika samaksā Eiropas Komisijai naudas sodu 2 300 000 EUR.

3) Čehijas Republika sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

4) Beļģijas Karaliste savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.

[Paraksti]